

Sygn. akt VII U 1436/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 stycznia 2017 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

Protokolant Małgorzata Nakielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 4 stycznia 2017 r. w Warszawie

sprawy R. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania R. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 7 lipca 2016 r., znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 lipca 2016 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na podstawie nadesłanego zaświadczenia o uzyskanym przychodzie w 2015 r. dokonał miesięcznego rozliczenia renty z tytułu niezdolności do pracy R. G. w związku z przychodem osiągniętym w poszczególnych miesiącach w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. Osiągnięty przez wnioskodawczynię w tym okresie przychód uzasadniał zmniejszenie renty o kwotę w wysokości 5.989,84 zł. Wobec powyższego organ rentowy ustalił, że R. G. jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w kwocie 5.989,84 zł (decyzja z dnia 7 lipca 2016 r., znak: (...)) – dokumentacja zgromadzona w aktach rentowych odwołującej, teczka II).

R. G. w dniu 22 sierpnia 2016 r. złożyła do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. odwołanie od ww. decyzji organu rentowego z dnia 7 lipca 2016 r., znak: (...). Ubezpieczona podniosła, że ww. decyzja narusza art. 138 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez uznanie, że pobrane przez nią świadczenie było nienależne, podczas gdy nigdy nie została ona pouczona przez organ rentowy o braku prawa oraz o konsekwencjach pobrania świadczeń nienależnych. Wskazała, że działała w zaufaniu do organu rentowego, będąc przekonaną, że ten wypłaca jej świadczenie w prawidłowej wysokości. Podniosła nadto, że jeżeli ubezpieczony nie został pouczony o braku prawa do pobierania emerytury w tym okresie, to świadczenie wypłacone mu przez organ rentowy nie może być uznane za nienależnie pobrane. Pouczenie powinno być wyczerpujące i zawierać informację o obowiązujących w dacie pouczenia zasadach zawieszalności prawa do świadczeń. Pouczenie nie może być także abstrakcyjne, obciążone brakiem konkretności, a w szczególności nie może odnosić się do hipotetycznych okoliczności, powodujących ustanie prawa do świadczeń. Konsekwencją braku tak rozumianego pouczenia jest niemożność nałożenia obowiązku zwrotu pobranego świadczenia. Ubezpieczona podkreśliła, że o rozszczeniu organu rentowego dowiedziała się po 7 miesiącach od zakończenia roku, którego dotyczy zaskarżona

decyzja i aktualnie nie posiada środków, z których mogłaby dokonać żądanego zwrotu. Podniosła, że posiadając z urzędu wiedzę o jej przychodach, w tym o znikomej wysokości wypłacanego jej świadczenia rentowego, organ rentowy ma pełną świadomość tego, że nie jest ona osobą zamożną i nie ma możliwości czynienia oszczędności na wypadek ewentualnych błędów organów państwowych, których skutkami może potencjalnie zostać po latach obciążona. Jednocześnie zakwestionowała poprawność rozliczeń dokonanych przez organ rentowy, w szczególności w zakresie osiągniętego przez nią w poszczególnych miesiącach 2015 r. przychodu, wysokości pobranego przez nią świadczenia rentowego, jak również wysokości rzekomo nienależnego świadczenia. W związku z powyższym odwołująca wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez ustalenie, iż świadczenie, które pobrała w spornym okresie czasu, nie jest nienależne. Na poparcie swojego stanowiska odwołująca przywołała utrwalone orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach, Poznaniu i Białymstoku (odwołanie z dnia 22 sierpnia 2016 r. k. 2-5 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 19 września 2016 r. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Organ rentowy powołując się na art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podniósł, że w niniejszej sprawie ubezpieczona została poinformowana o braku prawa do pobierania świadczenia w przypadku osiągnięcia przychodów. Zdaniem organu rentowego powyższe wynika z informacji zawartej we wniosku o rentę oraz z pouczenia zawartego w decyzji o przyznaniu renty z dnia 5 lipca 2010 r. Ponadto organ rentowy wskazał, że ubezpieczona była już wydawane decyzje o rozliczeniu renty z tytułu niezdolności do prac w związku z osiągniętym przychodem. Zaznaczył także, że ubezpieczona odwoływała się już od analogicznej decyzji z dnia 3 listopada 2015 r., znak: (...) o miesięcznym rozliczeniu i zwrocie świadczeń, gdzie podnosiła kwestię braku stosownego pouczenia, jednak na mocy wyroku z dnia 6 lipca 2016 r. wydanego w sprawie o sygn. akt VII U 207/16, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie od ww. decyzji. Organ rentowy podkreślił także, że ubezpieczona kwestionuje również poprawność wyliczeń w zakresie osiągniętego w poszczególnych miesiącach przychodu, pobranego świadczenia rentowego i wysokości rzekomo nienależnego świadczenia, jednak nie wskazuje jakie kwoty zostały nieprawidłowo przyjęte i co w związku z tym stanowi błąd Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Tymczasem zgodnie z art. 477¹⁰ § 1 k.p.c., odwołanie powinno zawierać oznaczenie zaskarżonej decyzji, określenie i zwięzłe uzasadnienie zarzutów i wniosków oraz podpis ubezpieczonego albo jego przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika. Na tej podstawie organ rentowy uznał, że zaskarżona decyzja jest prawnie oraz faktycznie uzasadniona (odpowiedź na odwołanie z dnia 19 września 2016 r. k. 6 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona R. G. w dniu 9 czerwca 2010 r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Do powyższego wniosku odwołująca załączyła kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych wraz z dokumentacją potwierdzającą te okresy, w tym świadectwo pracy z dnia 31 stycznia 2000 r. potwierdzające, że w okresie od dnia 1 listopada 1999 r. do dnia 31 stycznia 2000 r. była zatrudniona w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na stanowisku ekspedientki w sklepie, umowę zlecenia nr (...), potwierdzającą zatrudnienie w Kancelarii Prezydenta RP w W. w charakterze pomocy biurowej, świadectwo pracy z dnia 23 kwietnia 2003 r. potwierdzające zatrudnienie w Gospodarstwie (...). (...) s.c. z siedzibą w S. w okresie od dnia 1 kwietnia 2003 r. do dnia 23 kwietnia 2003 r. na stanowisku specjalisty ds. logistyki oraz świadectwo pracy z dnia 5 września 2006 r., potwierdzające zatrudnienie w Usługach (...) T. G. z siedzibą w C. w okresie od dnia 1 lutego 2005 r. do dnia 5 września 2006 r. na stanowisku specjalisty ds. logistyki (wniosek z dnia 9 czerwca 2010 r. k. 1-4, kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych wraz z dokumentacją potwierdzającą te okresy k. 5-16, teczka I a.r.).

W dniu 5 lipca 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wydał decyzję znak: (...), na mocy której przyznano R. G. rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 27 maja 2010 r. do dnia 31 maja 2011 r. W treści pouczenia, stanowiącego integralną część ww. decyzji zostało wskazane, że prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu albo świadczenia te ulegają zmniejszeniu w razie osiągnięcia przychodu z tytułu zatrudnienia, służby lub innej pracy zarobkowej albo prowadzenia pozarolniczej działalności oraz pobierania zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, wyrównawczego, świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, dodatku wyrównawczego, a także wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy. W przypadku osiągnięcia przychodu

z zagranicy stosuje się zasady zawieszania i zmniejszania świadczeń podane w części VI i VII pouczenia chyba, że postanowienia umów międzynarodowych w dziedzinie ubezpieczeń społecznych stanowią inaczej. Za przychód osiągniany z tytułu pozarolniczej działalności uważa się przychód, stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne (pkt. VI). W pkt. VII pouczenia zaznaczono również, że zawieszeniu podlega emerytura, renta z tytułu niezdolności do pracy oraz renta rodzinna lub jej część w razie osiągnięcia przychodu, przekraczającego kwotę 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS. Kwota ta obowiązuje od miesiąca następującego po miesiącu, w którym została ogłoszona. W przypadku osiągnięcia przez osobę uprawnioną do świadczenia przychodu w kwocie przekraczającej miesięcznie 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS, nie wyższej niż 130% tego wynagrodzenia, emerytura lub renta podlega zmniejszeniu o kwotę przekroczenia, nie większą niż kwota maksymalnego zmniejszenia, jeżeli do renty rodzinnej uprawniona jest więcej niż 1 osoba, nie wyższą niż część kwoty maksymalnego zmniejszenia, proporcjonalną do liczby osób uprawnionych do renty. Kwoty maksymalnych zmniejszeń ogłasza Prezes ZUS w formie komunikatu w Monitorze Polskim – przed terminem waloryzacji świadczeń (decyzja z dnia 5 lipca 2010 r., znak: (...) k. 52-56, teczka I a.r.).

W kolejnych latach, Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W., ponownie ustalał w stosunku do ubezpieczonej R. G. prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalsze okresy, jak również dokonywał stosownych przeliczeń i waloryzacji ww. świadczenia. Ostatecznie na mocy decyzji z dnia 12 czerwca 2014 r., znak: (...) organ rentowy ustalił w stosunku do odwołującej prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od dnia 1 maja 2014 r. do dnia 31 maja 2016 r. W latach 2010-2011, organ rentowy wydał w stosunku do odwołującej także decyzje o rozliczeniu renty w związku z osiągniętym przez nią w tych okresach czasu przychodach, wskazując, że nie przekroczyły one niższych kwot granicznych (70% przeciętnego wynagrodzenia) ustalonych dla ww. lat (decyzja z dnia 10 maja 2011 r., znak: (...) k. 95-96, decyzja z dnia 8 marca 2011 r., znak: (...) k. 97-98, decyzja z dnia 2 czerwca 2011 r., znak: (...), k. 105-107, decyzja z dnia 22 maja 2012 r., znak: (...) k. 115-116, decyzja z dnia 19 lipca 2012 r., znak: (...), k. 131, decyzja z dnia 31 sierpnia 2012, znak: (...), k. 143-144, decyzja z dnia 12 czerwca 2014 r., znak: (...), k. 185-186 teczka I a.r.).

W dniu 3 listopada 2015 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wydał decyzję, znak: (...), o miesięcznym rozliczeniu renty i o zwrocie świadczeń po wpłacie na FUS. Organ rentowy wskazał, że łączny przychód osiągnięty przez odwołującą w 2014 r. uzasadniał zmniejszenie albo zawieszenie świadczenia łącznie o 4.256,39 złotych. Po dokonaniu rozliczenia za 2014 r., organ rentowy ustalił, że ubezpieczona pobrała nienależnie świadczenie w kwocie 4256,39 złotych. W rozdzieleniu na poszczególne miesiące, wysokość otrzymywanej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy przez odwołującą podlegała zmniejszeniu za 2014 r. odpowiednio: w styczniu o 411,87 zł, w lutym 411,87 zł, w marcu 418,46 zł, w kwietniu 418,46 zł, w maju 418,46 zł, w czerwcu 232,88 zł, w październiku 648,13 zł, w listopadzie 648,13 zł i w grudniu 648,13 zł (decyzja z dnia 3 listopada 2015 r., znak: (...), k. 261-262, teczka I a.r.).

Od powyższej decyzji, R. G. w dniu 21 grudnia 2015 r. złożyła odwołanie do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie. Powyższa sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt VII U 207/16. Wyrokiem z dnia 6 lipca 2016 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie R. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 3 listopada 2015 r., znak: (...) (wyrok z dnia 6 lipca 2016 r. k. 24 – akta sprawy o sygn. VII U 207/16).

Odwołująca uzyskała następujący przychód za 2015 r.: 302,10 zł w styczniu, 0,00 zł w lutym, 20.202,75 zł w marcu, 3.771,18 zł w kwietniu, 16.431,57 zł w maju, 8.081,10 zł w czerwcu, 8.350,47 zł w lipcu, 8.350,47 zł w sierpniu, 8.081,10 zł we wrześniu 7.165,22 zł w październiku, 4.848,60 zł w listopadzie oraz 5.010,22 zł w grudniu 2015 r. (decyzja z dnia 7 lipca 2016 r., znak: (...)) – dokumentacja zgromadzona w aktach rentowych odwołującej, teczka II).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wydał zaskarżoną decyzję z dnia 7 lipca 2016 r., znak: (...) o miesięcznym rozliczeniu renty i o zwrocie świadczeń po wpłacie na FUS. Organ rentowy wskazał, że łączny przychód osiągnięty przez odwołującą uzasadniał zmniejszenie albo zawieszenie świadczenia łącznie o 5.989,84 zł. Po dokonaniu rozliczenia za 2015 r., organ rentowy ustalił, że ubezpieczona pobrała nienależnie świadczenie w kwocie 5.989,84 zł. W rozdzieleniu na poszczególne miesiące, wysokość otrzymywanej renty z tytułu częściowej niezdolności

do pracy przez odwołującą podlegała zmniejszeniu za 2015 r. odpowiednio: w marcu o 675,13 zł, w kwietniu 421,31 zł, w maju 675,13 zł, w czerwcu 675,13 zł, w lipcu 675,13 zł, w sierpniu 675,13 zł, we wrześniu 675,13 zł, w październiku 675,13 zł, w listopadzie 421,31 zł i w grudniu 421,31 zł (decyzja z dnia 7 lipca 2016 r., znak: (...) – dokumentacja zgromadzona w aktach rentowych odwołującej, teczką II).

Organ rentowy w sposób należyty pouczył ubezpieczoną o braku prawa do pobierania świadczenia w przypadku osiągnięcia przez nią dochodów. Wniosek ten Sąd wywiódł z informacji zawartej we wniosku o rentę oraz z pouczenia zawartego w decyzji o przyznaniu renty z dnia 5 lipca 2010 r. (decyzja z dnia 5 lipca 2010 r., znak: (...) k. 52-56, teczką I a.r.).

Powyższy stan faktyczny, Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach niniejszej sprawy, aktach sprawy o sygn. VII U 207/16, jak i aktach rentowych. Zdaniem Sądu, powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy. W związku z tym Sąd uznał materiał dowodowy za wystarczający do wydania rozstrzygnięcia w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie R. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 7 lipca 2016 r., znak: (...) jest niezasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Oceniając zasadność odwołania ubezpieczonej, Sąd zważył, że zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887), osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania, jak również świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia. Stosownie do treści art. 138 ust. 4 ustawy emerytalnej nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5.

Przepis art. 84 ust. 1, 2 pkt. 1 oraz 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 963 ze zm.) stanowi natomiast, że osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

Stosownie zaś do treści art. 104 ust. 1 ustawy, prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust.

2 oraz z tytułu służby wymienionej w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy.

W myśl art. 104 ust. 2 i 6 ustawy, za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 1, uważa się zatrudnienie, służbę lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie pozarolniczej działalności, z uwzględnieniem ust. 3.

Za przychód, o którym mowa w ust. 1, uważa się również kwoty pobranych zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego oraz wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, wypłacanego na podstawie przepisów Kodeksu pracy i kwoty świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, zasiłku wyrównawczego i dodatku wyrównawczego. W świetle art. 104 ust. 4 ustawy, przepisy 1, 1a i 2 stosuje się również do osób wyłączonych z obowiązku ubezpieczenia społecznego z tytułu ustalenia prawa do emerytury i renty lub wykonujących działalność niepodlegającą obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z uwagi na podleganie temu obowiązkowi z innego tytułu.

W niniejszej sprawie zastosowanie znajdują również przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty (Dz. U. z 1992 r. Nr 58, poz. 290 ze zm.) zwanego dalej „rozporządzeniem”. Zgodnie z § 7 ust. 1 tego rozporządzenia organ rentowy ustala łączną kwotę dochodu osiągniętego przez emeryta lub rencistę w okresie ubiegłego roku kalendarzowego i porównuje go z sumą kwot obliczonych od kwoty bazowej dla kolejnych miesięcy tego roku kalendarzowego:

- 1) wskaźnikiem 60%, zwaną dalej „niższą kwotą graniczną dochodu”,
- 2) wskaźnikiem 120%, zwaną dalej "wyższą kwotą graniczną dochodu".

Stosownie zaś do treści § 8 ust. 2 rozporządzenia, jeżeli łączna kwota dochodu osiągniętego przez emeryta lub rencistę w okresie ubiegłego roku kalendarzowego przekroczyła niższą kwotę graniczną, organ rentowy ustala:

1. że dochód osiągnięty przez emeryta lub rencistę uzasadniał:
  - a) zmniejszenie świadczeń wypłaconych za okres ubiegłego roku kalendarzowego, jeżeli dochód nie przekroczył wyższej kwoty granicznej dochodu,
  - b) zawieszenie świadczeń wypłaconych za okres ubiegłego roku kalendarzowego, jeżeli dochód przekroczył wyższą kwotę graniczną dochodu,
2. kwotę różnicy między należną a wypłaconą kwotą świadczeń, która podlega zwrotowi.

Zgodnie z Komunikatem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 listopada 2015 r. w sprawie granicznych kwot przychodu dla 2015 r. stosowanych przy zawieszeniu albo zmniejszaniu emerytur i rent na podstawie art. 104 ust. 10 pkt. 2 ustawy ogłasza się, że kwoty graniczne przychodu dla 2015 r. wynoszą odpowiednio:

- 1) 32.911,10 zł - co stanowi sumę kwot przychodu odpowiadających 70% przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w wysokości:
  - 2.646,80 zł - od 1 stycznia 2015 r. do 28 lutego 2015 r.,
  - 2.759,90 zł - od 1 marca 2015 r. do 31 maja 2015 r.,
  - 2.838,50 zł - od 1 czerwca 2015 r. do 31 sierpnia 2015 r.,
  - 2.698,50 zł - od 1 września 2015 r. do 30 listopada 2015 r.,
  - 2.726,80 zł - od 1 grudnia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r.;
- 2) 61.119,90 zł - co stanowi sumę kwot przychodu odpowiadających 130% przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w wysokości:
  - 4.915,50 zł - od 1 stycznia 2015 r. do 28 lutego 2015 r.,
  - 5.125,50 zł - od 1 marca 2015 r. do 31 maja 2015 r.,

- 5.271,40 zł - od 1 czerwca 2015 r. do 31 sierpnia 2015 r.,
- 5.011,40 zł - od 1 września 2015 r. do 30 listopada 2015 r.,
- 5.064,00 zł - od 1 grudnia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r.

W rozpoznawanej sprawie osią sporu było ustalenie, czy ubezpieczona została pouczona o treści art. 138 ust. 2 pkt. 1 ustawy i co za tym idzie, czy była zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w łącznej kwocie 5.989,84 zł za okres od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. Przedmiot sporu sprowadzał się także do oceny, czy ubezpieczona, jako osoba pobierająca świadczenie została pouczona o braku prawa do ich pobierania oraz czy zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w razie osiągnięcia przychodu, przekraczającego graniczną kwotę przychodu dla 2015 r., ustaloną zgodnie z Komunikatem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 listopada 2015 r.

Wyniki przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego w sposób nie budzący żadnych wątpliwości interpretacyjnych potwierdziły, że ubezpieczona została należycie pouczona o zawieszeniu prawa do świadczenia rentowego lub jego części w razie osiągnięcia przychodu, przekraczającego kwotę 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS, a także o tym, że w przypadku osiągnięcia przez osobę uprawnioną do świadczenia przychodu w kwocie przekraczającej miesięcznie 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS, nie wyższej niż 130% tego wynagrodzenia, emerytura lub renta podlega zmniejszeniu o kwotę przekroczenia, nie większą niż kwota maksymalnego zmniejszenia. Wskazać również należy, że ubezpieczona nie zawiadomiła organu wypłacającego świadczenia o osiągnięciu przychodu w rozumieniu wyżej cytowanych przepisów ubezpieczeń społecznych i jego wysokości.

Jednocześnie zadaniem Sądu było dokonanie oceny, czy świadczenie wypłacone przez organ rentowy było świadczeniem nienależnym, gdyż dopiero takie uznanie rodziłoby skutek z treści art. 138 ust. ww. ustawy tj. obowiązek zwrotu tego świadczenia. Należy zauważyć, że dość jednolite orzecznictwo dotyczące zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych rozróżnia „świadczenie nienależne” od „świadczenia nienależnie pobranego”, a więc pobranego przez osobę, której przypisać można określone cechy dotyczące stanu jej świadomości, co do zasadności pobierania świadczenia, w tym w szczególności działanie w złej wierze, z premedytacją. Przyjęte jest, że takie cechy działania są istotne przy ocenie obowiązku zwrotu przez ubezpieczonego wypłaconych mu nienależnie świadczeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2006 r., I UK 161/05). Podobnie wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 listopada 2004 r. (I UK 3/04) wskazując, że dla ustalenia obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, decydujące znaczenie ma świadomość i zamiar ubezpieczonego, który pobrał świadczenie w złej wierze. Wypłacenie świadczenia w sposób, na który nie miała wpływu wina świadczeniobiorcy, nie uzasadnia powstania po stronie osoby ubezpieczonej obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1977 r., II UR 5/77, z dnia 16 lutego 1987 r. URN 16/87 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 10 lipca 2013 r. III AUa 365/13). Przy czym w orzecznictwie podkreśla się, że ochrona ubezpieczonego w tym zakresie nie ma miejsca w przypadku świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego lub innego bezprawnego działania ubezpieczonego w celu uzyskania prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Świadczenia wypłacone w takiej sytuacji podlegają zwrotowi w trybie przepisów dotyczących ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 1997 r., II UKN 128/97).

Powołane wyżej orzecznictwo sądowe pozwala na przyjęcie, że nienależnie pobrane świadczenie w rozumieniu art. 138 ust. 2 pkt. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to świadczenie wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części (świadczenie nienależne, nieprzysługujące) na skutek okoliczności leżących po stronie ubezpieczonego. W konsekwencji zasadnym jest wniosek, że jeżeli wypłata świadczenia nastąpiła z przyczyn niezależnych od ubezpieczonego to niezasadne jest przyjęcie, że doszło do pobrania nienależnego świadczenia.

Przekładając powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy, należy podkreślić, że odwołująca niewątpliwie była pouczona o zasadach wypłaty i wstrzymania świadczenia w przypadku osiągnięcia przychodu, przekraczającego graniczną kwotę przychodu dla 2015 r., ustaloną zgodnie z Komunikatem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 listopada 2015 r. Powyższe wynika m.in. z informacji zawartej we wniosku o rentę, jak również z pouczenia zawartego w decyzji o przyznaniu renty z dnia 5 lipca 2010 r. Co więcej, w odwołaniu od wcześniejszej decyzji z dnia 3 listopada 2015 r. wydanej w analogicznej sprawie, ubezpieczona podnosiła już kwestię braku stosownego pouczenia. Wyrokiem z dnia 6 lipca 2016 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił jednak odwołanie R. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 3 listopada 2015 r., znak: (...). Mając na uwadze powyższe, nie ulega zatem wątpliwości, że odwołująca z pewnością zdawała sobie sprawę, że w razie osiągnięcia przychodu określonego w Komunikacie Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 listopada 2015 r. w sprawie granicznych kwot przychodu dla 2015 r. stosowanych przy zawieszeniu albo zmniejszeniu emerytur i rent, będzie zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych przez nią świadczeń, tym bardziej, że taka sama sytuacja miała miejsce w 2014 r.

Biorąc pod uwagę powyższe w niniejszej sprawie brak jest podstaw dla podważenia okoliczności, że ubezpieczona pobrała nienależne świadczenia. Należy bowiem zauważyć, że aby stwierdzić, że doszło do pobrania nienależnego świadczenia przez ubezpieczonego koniecznym jest, aby osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania. Przyjąć też należy, że aby organ rentowy mógł skutecznie domagać się od ubezpieczonego zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, musi wykazać, że był on prawidłowo pouczony o okolicznościach powodujących brak prawa do tego świadczenia. Konsekwencją braku pouczenia jest niemożność nałożenia obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Za równoznaczne z brakiem pouczenia należy uznać błędne pouczenie ubezpieczonego. Obowiązek pouczenia spoczywa na organie rentowym, samo zaś pouczenie powinno być wyczerpujące, zawierające informację o obowiązujących w dniu pouczenia zasadach zawieszalności i wstrzymaniu prawa do świadczeń.

W ocenie Sądu niewątpliwie niezasadnym byłoby jednak oczekiwanie, aby pouczenie o okolicznościach, których wystąpienie spowoduje brak prawa do świadczeń, odnosiło się indywidualnie do pobierającego świadczenie, gdyż nie da się przewidzieć, które z okoliczności przewidzianych w licznych przepisach wystąpią u konkretnego świadczeniobiorcy. W takim sensie wystarczające jest przytoczenie przepisów określających te okoliczności. Jednakże pouczenie musi być na tyle zrozumiałe, aby pobierający świadczenie mógł je odnieść do własnej sytuacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2006 r., I UK 161/05). Zdaniem Sądu, pouczenia zawarte w decyzjach doręczanych ubezpieczonej są jasne i zrozumiałe, albowiem wskazują wyraźnie na zawieszenie prawa do świadczenia rentowego lub jego części w razie osiągania przychodu, przekraczającego kwotę 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS, a także na to, że w przypadku osiągania przez osobę uprawnioną do świadczenia przychodu w kwocie przekraczającej miesięcznie 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS, nie wyższej niż 130% tego wynagrodzenia, emerytura lub renta podlega zmniejszeniu o kwotę przekroczenia, nie większą niż kwota maksymalnego zmniejszenia. Należy także podkreślić, że wymóg pouczenia ma charakter formalny. Oznacza to, że osoba, której umożliwiono zapoznanie się ze stosowną informacją (pouczeniem), nie może zasłaniać się okolicznością faktycznego braku zapoznania się z tą informacją. Nieodczytanie pouczeń znajdujących się na odwrotnych stronach decyzji ZUS obciąża świadczeniobiorcę. Jednocześnie z treści ww. pouczeń wyraźnie wynika, że to na ubezpieczonej spoczywał obowiązek powiadomienia organu rentowego o osiągnięciu określonego przychodu w danym roku rozliczeniowym i jego wysokości. Zawiadomienie organu rentowego o osiąganym przychodzie ma bowiem niebagatelne znaczenie z uwagi na to, że nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane (art. 84 ust. 3 ustawy systemowej, art. 138 ust. 4 ustawy emerytalnej).

W ocenie Sądu ubezpieczona uchybiła obowiązkowi zawiadomienia organu rentowego o fakcie osiągnięcia przychodu, powodującym utratę prawa do świadczenia i obowiązek zwrotu pobranego świadczenia rentowego. Jednocześnie, kwestionując poprawność wyliczeń dokonanych przez organ rentowy w zakresie przychodu osiągniętego w poszczególnych miesiącach 2015 r., odwołująca nie wskazała konkretnie, jakie kwoty zostały przyjęte nieprawidłowo i co w związku z tym stanowi błąd organu rentowego. Stanowiska takiego odwołująca nie zajęła również na terminie rozprawy, na który się nie stawiała. Trudno zatem tylko na tej podstawie przyjąć, aby w powyższym zakresie organ rentowy dopuścił się jakichkolwiek nieprawidłowości, czy uchybień, skoro sama odwołująca nie była w stanie sprecyzować swojego żądania. Obowiązkiem odwołującej jest bowiem – jak słusznie wskazuje organ rentowy – oznaczenie zaskarżonej decyzji oraz zwięzłe uzasadnienie zgłoszonych zarzutów i wniosków. Powyższe prowadzi nie tylko do określenia podstawy faktycznej i prawnej żądania skarżącego, ale także jest konieczne w celu podjęcia przez organ rentowy stosownej obrony oraz w celu zakreślenia przez sąd granic rozstrzygnięcia sprawy. W związku z tym, że odwołująca nie sprecyzowała w sposób dający się merytorycznie zweryfikować ww. zarzutów, zarzuty te Sąd uznał za bezzasadne.

Reasumując, stwierdzić należy, że zaskarżona decyzja organu rentowego w przedmiocie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w kwocie 5.989,84 zł jest prawidłowa. Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art.477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz powołanych powyżej przepisów, oddalił odwołanie R. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 7 lipca 2016 r., znak: (...), o czym orzekł w sentencji wyroku.